

ਆਰ ਐਨ ਸਿੱਤਲ ਜੇ.

ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਮੋਹਨ ਲਾਲ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 2788.

ਮਾਰਚ 21, 1980।

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV)—ਸੈਕਸ਼ਨ 13(1-A) ਅਤੇ 23—
[ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ (1908 ਦਾ ਵੀ)—ਆਰਡਰ 21 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 32—
ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ—ਪਤਨੀ
ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ
ਕਰਨਾ-ਫਰਮਾਨ-ਕੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ-ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਮੁੜ-ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ-ਕੀ ਧਾਰਾ
13(1-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ- ਅਜਿਹਾ ਇਨਕਾਰ ਸਾਲ-
ਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 13(1-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ
ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲ
ਜਾਂ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਇਹ
ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੌਣ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ
23 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(1-ਏ)
ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ

ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ-ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਝੁਕਾਅ ਨਾਲੋਂ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਹਿਵਾਸ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਵਾਸ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੬)।

ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜ਼ੀਰਾ, ਮਿਤੀ, 27 ਸਤੰਬਰ 1979 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 115 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੇ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਵਿਨੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਐਚ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਐਸ ਸੀ ਸਿੱਬਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਆਰ ਐਲ ਸਰੀਨ ਅਤੇ ਐਮ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੈਂ ਜਵਾਬਦਾਰਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.-

(1) ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 12 ਸਤੰਬਰ 1973 ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ, ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ 11 ਸਤੰਬਰ, 1978 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਤਨੀ ਨੇ 16 ਅਗਸਤ 1979 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਤੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਤੀ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 14 ਸਤੰਬਰ, 1979 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਥਾ। ਪਤੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਿਸ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਧੜੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ IVT ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੀਨਾ (1) ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੀਨਾ (2)। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(3) ਮੈਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ • ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਲਈ ਤਿੰਨ-ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਗਈ ਸਲਾਹ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 32 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

(1) ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਧਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਲਈ, ਜਾਂ (ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ,) ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਰਮਾਨ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਰਕੀ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ।

- (1) ਏਆਈਆਰ 1965, ਪੀ.ਬੀ. 54.
- (2) ਏਆਈਆਰ 1966, ਪੀ.ਬੀ. 506.

(2) * * * *

(3) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕੁਰਕੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਫੈਸਲੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੇ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾਲਤ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰੇਗੀ।

(4) ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ, ਕੁਰਕੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(5)"

ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) (ix) ।

“13. (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਹ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ-

(ix) ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1964 (1964 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 44) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (viii) ਅਤੇ (ix) ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) 1A) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"(1A) ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(i) ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ;
ਜਾਂ

(ii) ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ।"

ਉਪ-ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਨੂੰ ਮੈਰਿਜ ਲਾਅਜ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 (1976 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 68) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਉਪ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"(1A) ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(i) ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਵਾਸ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ; ਜਾਂ

- (ii) ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ।"

ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ (ix) ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:-

"ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਹਿਵਾਸ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੋਵੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

1976 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 68 ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੋਧ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਲਾਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਹੇਠ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ; ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ। (ਸਬੰਧਤ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਗ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਗਜਨਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਗਿਰੀ (3), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਡੀ/ਓ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਜ, ਪੁੱਤਰ ਦਸੋਧੀ ਰਾਮ, (4), ਅਤੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਟੀਜੇਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰ (5), ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 ਦੇ 1 ਏ) ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 23 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13 (1 ਏ) ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਗਜਨਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“ਸੈਕਸ਼ਨ 13 (1A) (1964 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਅਧੀਨ ਤਲਾਕ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਵੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 (ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ) ਉਸ ਸੋਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 (1A) ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

- (3) ਏਆਈਆਰ 1977, ਦਿੱਲੀ 178
- (4) ਏਆਈਆਰ 1977. ਪੀ.ਬੀ. 167 (FB)
- (5) ਏਆਈਆਰ 1977, ਐਸਸੀ 2218।

ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 (1A) ਦਾ ਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਵੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੁਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13 (1A) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 23 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ "ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ" ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 13(1 ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਿਆਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਜਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ। ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਿਵਾਸ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 23(1) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13(1A) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਪਤਨੀ) ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1A) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਤੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਿ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗਲਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। (1A) (ii). ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੀ ਪਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਏ ਸੀ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ। ਉਹ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ **ਗੁਜਨਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਬਹੁਤ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹਤ ਜੋ ਉਸ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ। ਬਹਾਲੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਗਲਤ' ਹੋਣ ਲਈ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਹਤ ਦੀ ਜਿਸਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਹੋਰ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਕੇਸ, (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 21, ਨਿਯਮ 32 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ ਆਰਡਰ XXI ਨਿਯਮ 32 ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਫੈਸਲਾ, ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 23 (1) ਦੇ ਨਾਲ *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਵਿੱਲੋ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

“ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਏ) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਤੋਂ

ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਸਹਿਵਾਸ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਆਪਣੇ ਹੀ ਗਲਤ.

ਧਾਰਾ 13 (1A) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ! ਧਿਰਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਿ, ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ (ਉਸ ਨੇ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਲਾਭ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਧਿਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1 ਏ) ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਅਧੀਨ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਓ. ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. (ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਲਾਰਡ ਸੀ) ਵਿੱਲੋ, ਜੇ. ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਕੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ: -

"ਗਲਤ-ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਇਕੋ

Santosh Kumari v. Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਇਕ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ, ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਗਲਤ-ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 13 (1 ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਹਨ। ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਿਆਹ ਦੀ।"

(5) ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ. ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
(6)। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਲਿਆ / ਉਰਮਲ ਗੋਇਲ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ (7)। ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

(6) 1978(1) ਮੈਰਿਜ ਲਾਅ ਜਰਨਲ 1.

(7) FAO 155 M/79, 30-1-80 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1-ਏ) ਅਧੀਨ ਉਸ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਉਸਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਣਜੀਤ ਕਿਉਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1 ਏ) (ii) ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸਹਿਵਾਸ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ।

(6) ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਤਲਾਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ, ਦੂਜਾ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਇੱਕੋ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੌਣ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤੀਜਾ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ "ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ" ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 23(1) (ਏ) ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 (1-ਏ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ-ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਝੁਕਾਅ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ, ਚੌਥਾ, ਕਿ ਏ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਹਿਵਾਸ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦੋ ਕੇਸ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਧਾਰਾ (ix) ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1-ਏ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਕੇਸ ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਤੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਸੀ।

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Santosh Kumari *v.* Mohan Lal (R. N. Mittal, J.)

ਡੇਲਮਿਨ

ਆਰ ਐਨ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੰਪਨੀ

ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, — ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ੀਲਾ ਵੰਤੀ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1978 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 765

ਮਾਰਚ 21, 1980।

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਰੈਂਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (1949 ਦਾ III)— ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਡੀ) ਅਤੇ (ਜੀ)-ਕਾਰ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਗੈਰੇਜ—ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਿੱਜੀ ਲੋੜ ਦੀ—ਅਜਿਹੀ ਛੱਡਣਾ—ਚਾਹੇ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਲ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਹਾਤੇ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੈਰੇਜ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਟੈਕਸੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਛੱਡੇ ਗਏ ਗੈਰੇਜ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਗੈਰੇਜ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ ੮)।

ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ.ਤੇਜੀ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 1978, ਸ਼੍ਰੀ ਆਈ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 (5), ਕਿਰਾਇਆ ਰੋਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੈਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਜੈਕਟਮੈਂਟ ਆਰਡਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਐਮ.ਕੇ ਮਹਾਜਨ .

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਅਮਰ ਦੱਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।